

INFRAȚIUNI ECONOMICE

Legislație aplicabilă în domeniu

- Legea nr. 59/1934 asupra cecului, publicată în M.Of. nr. 100/01.05.1934, cu modificările și completările ulterioare
- Legea nr. 58/1934 asupra cambiei și biletului la ordin, publicată în M.Of. nr. 100/01.05.1934, cu modificările și completările ulterioare
- Codul Penal din 1968, republicat în M.Of. nr. 65/16.04.1997, cu modificările și completările ulterioare:
 - *Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 58/2002 privind modificarea și completarea unor dispoziții din Codul penal referitoare la infracțiuni contra demnității și infracțiuni contra autorității, precum și a unor dispoziții din Codul de procedură penală, publicată în M.Of. 351/27.05.2002*
- Legea nr. 31/1990 privind societățile comerciale, republicată în M.Of. nr. 33/29.01.1998, cu modificările și completările ulterioare
- Legea nr. 11/1991 privind combaterea concurenței neloiale, publicată în M.Of. nr. 24/31.01.1991, cu modificările și completările ulterioare
- Legea 87/1994 privind combaterea evaziunii fiscale, republicată în M.Of. nr. 545/29.07.2003
- Legea concurenței nr. 21/1996, publicată în M.Of. nr. 88/30.04.1996, cu modificările și completările ulterioare
- Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 28/2002 privind valorile mobiliare, serviciile de investiții financiare și piețele reglementate, publicată în M.Of. nr. 238/09.04.2002, aprobată cu modificări și completări de Legea nr. 525/2002
- Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 26/2002 privind organismele de plasament colectiv în valori mobiliare, publicată în M.Of. nr.

229/05.04.2002 aprobată cu modificări și completări de Legea nr. 513/2002

- Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 27/2002 privind piețele reglementate de mărfuri și instrumente financiare derivate, publicată în M.Of. nr. 232/08.04.2002, aprobată cu modificări și completări de Legea nr. 512/2002

1. Enumerarea infracțiunilor prevăzute de Codul Penal

În Titlul VII Cod penal sunt prevăzute infracțiunile la regimul juridic pentru anumite activități economice: specula, înșelăciune la măsurătoare, înșelăciunea cu privire la calitatea mărfurilor, divulgarea secretului economic, contrafacerea obiectului unei invenții, punerea în circulație a produselor contrafăcute, concurență neloială, nerespectarea dispozițiilor privind operații de import sau export, deturnarea de fonduri, nerespectarea dispozițiilor privind importul de deșeuri și reziduuri,

Obiectul juridic comun al acestor infracțiuni este reprezentat de relațiile sociale pentru a căror existență și desfășurare se impune ocrotirea circulației produselor industriale și agricole, a probității operațiunilor economice, a secretului economic, a utilizării invențiilor, activității de comerț exterior.

Valoarea socială ocrotită prin incriminarea acestor fapte este economia națională.

Fiecare dintre aceste infracțiuni are și un **obiect juridic special**.

Subiect activ al acestor infracțiuni poate fi, de regulă, orice persoană cu îndeplinirea condițiilor privitoare la vârstă și discernământ.

În cazul infracțiunii de divulgare a secretului economic, subiect activ al infracțiunii în varianta tipică poate fi un funcționar sau un salariat.

Aceste infracțiuni pot fi săvârșite în toate formele participăției: coautorat, complicitate și instigare.

Subiect pasiv al acestor infracțiuni este, în primul rând, statul ale cărui reguli stabilite pentru exercitarea anumitor activități economice sunt nesocotite de către cei care săvârșesc asemenea fapte.

În unele cazuri, prin săvârșirea acestor infracțiuni sunt prejudiciate și unele persoane fizice sau juridice.

Latura obiectivă - elementul material al infracțiunilor prevăzute în Titlul VIII Cod penal constă numai într-o acțiune (unele dintre aceste

infracțiuni, sub aspectul elementului material, se pot săvârși prin două sau mai multe acțiuni alternative); aceste infracțiuni nu se pot săvârși printr-o inacțiune.

Infracțiunile la regimul juridic pentru anumite activități economice sunt infracțiuni de pericol, latura lor obiectivă incluzând ca **urmare periculoasă** crearea unei stări de pericol pentru valoarea socială ocrotită de lege.

Între acțiune și urmarea produsă trebuie să existe un **raport de cauzalitate**, astfel că urmarea imediată trebuie să fie rezultatul acțiunii săvârșite de autor, și să nu se datoreze unor cauze independente de voința acestuia.

În ceea ce privește **latura subiectivă**, aceste infracțiuni se pot săvârși numai cu intenție, care poate fi directă sau indirectă.

Pentru existența unora dintre acestea (specula, infracțiunea de concurență neloială) legiuitorul a prevăzut și cerința existenței unui **scop**.

Aceste infracțiuni se deosebesc de alte fapte care aduc atingerea economiei naționale, precum actele de diversiune, subminarea economiei naționale care sunt îndreptate în principal împotriva siguranței statului.

2. Infracțiuni economice prevăzute în legi speciale

Există legi care incriminează și sancționează infracțiuni economice dintre care amintim: Legea nr. 21/1996, cu modificările și completările ulterioare, Legea nr. 11/1991, cu modificările și completările ulterioare, Legea nr. 87/1994, republicată, O.U.G. nr. 28/2002 privind valorile mobiliare, serviciile de investiții financiare și piețele reglementate, cu modificările și completările ulterioare, O.U.G. nr. 26/2002 privind organismele de plasament colectiv în valori mobiliare, cu modificările și completările ulterioare, O.U.G. nr. 27/2002 privind piețele reglementate de mărfuri și instrumente financiare derivate, cu modificările și completările ulterioare, Legea nr. 59/1934 asupra cecului, cu modificările și completările ulterioare, Legea nr. 58/1934 asupra cambiei și biletului la ordin, cu modificările și completările ulterioare, Legea nr. 58/1998 – Legea bancară, cu modificările și completările ulterioare, Legea nr. 31/1990 privind societățile comerciale, republicată, cu modificările și completările ulterioare etc.

În cele ce urmează vom încerca să dăm câteva exemple de infracțiuni prevăzute de dispozițiile legale amintite.

2.1 Infrațiuni prevăzute de Legea nr. 11/1991 privind combaterea concurenței neloiale

Art. 5 din Legea nr. 11/1991 modificată prin Legea nr. 298/2001 pentru modificarea și completarea Legii nr. 11/1991 privind combaterea concurenței neloiale:

„Constituie infracțiune și se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 2 ani sau cu amendă de la 25.000.000 lei la 50.000.000 lei:

- a) folosirea unei firme, invenții, mărci, indicații geografice, unui desen sau model industrial, unor topografii ale unui circuit integrat, unei embleme sau unui ambalaj de natură să producă confuzie cu cele folosite legitim de alt comerciant;
- b) punerea în circulație de mărfuri contrafăcute și/sau pirat, a căror comercializare aduce atingere titularului mărcii și induce în eroare consumatorul asupra calității produsului/serviciului;
- c) folosirea în scop comercial a rezultatelor unor experimentări a căror obținere a necesitat un efort considerabil sau a altor informații secrete în legătură cu acestea, transmise autorităților competente în scopul obținerii autorizațiilor de comercializare a produselor farmaceutice sau a produselor chimice destinate agriculturii, care conțin compuși chimici noi;.....”

2.2 Infrațiuni prevăzute de Legea nr. 87/1994 Evaziunea fiscală – noțiune

Potrivit Legii nr.87/1994 evaziunea fiscală este *sustragerea prin orice mijloace de la impunerea sau de la plata impozitelor, taxelor, contribuțiilor și a altor sume datorate bugetului de stat, bugetelor locale, bugetului asigurărilor sociale de stat și bugetelor fondurilor speciale de către persoanele fizice și persoanele juridice române sau străine, denumite în cuprinsul legii contribuabili.*

Forme sub care se întâlnește în practică evaziunea fiscală frauduloasă:

- ținerea unor registre contabile nereale;
- practicarea unor prețuri de livrarea ori a unor cote de adaos comercial cu nivel mai ridicat decât al celor afișate, declarate sau înregistrate în contabilitate;
- distrugerea voită a documentelor care pot servi la aflarea adevărului privind prețurile folosite, comisioanele încasate, plățile efectuate sau livrările de mărfuri;
- întocmirea de documente de plată fictive;

- modificarea nejustificată a prețurilor de aprovizionare a cheltuielilor de transport, depozitare;
- întocmirea de declarații vamale false la importul sau exportul de mărfuri;
- întocmirea de declarații de impunere false, omițând cu bună-știință să se menționeze toate veniturile realizate;
- necuprinderea unor activități ce intră în sfera T.V.A., în baza de calcul al taxei sau necuprinderea în T.V.A. a tuturor facturilor;
- neevidențierea și nevirarea T.V.A. aferentă veniturilor încasate de la clienți;
- aplicarea cotei zero prevăzută pentru operațiunile de export în cazul celor derulate prin intermediari care efectuează operațiuni de export în nume propriu;
- înființarea de conturi pasive cu nomenclaturi fictive;
- nejustificarea cu documente legale a înregistrărilor;
- erori în conturi personale a unor părți din beneficii;
- reducerea cifrei de afaceri;
- contabilizări de cheltuieli și facturi fictive;
- crearea de conturi pasive la care se găsesc alocate diferite rezerve;
- compensațiuni în conturi;
- sustragerea de la plata aferentă importurilor de bunuri, prin prezentarea în vamă a unor acte fictive de donații, de la parteneri externi, în loc de acte de cumpărare.

În art. 9-12 din Legea nr. 87/1994 sunt reglementate tipuri de infracțiuni specifice evaziunii fiscale ilicite.

Toate aceste tipuri de infracțiuni încalcă relațiile sociale referitoare la finanțele publice.

Obiectul juridic special comun tuturor infracțiunilor de evaziune fiscală este dat de relațiile sociale privind buna desfășurare a activităților economico-financiare a căror realizare impune îndeplinirea cu onestitate de către contribuabili a obligațiilor fiscale.

Subiect pasiv al infracțiunii va fi întotdeauna statul, sau după caz unitățile administrativ-teritoriale, titulari ai valorilor sociale ocrotite.

a) Art.9 prevede infracțiunea de evaziune fiscală constând în refuzul de a prezenta organelor de control prevăzute de lege documentele justificative și actele de evidență contabilă, precum și bunurile materiale supuse impozitelor, taxelor și contribuțiilor la fondurile publice, în vederea stabilirii obligațiilor bugetare.

Infracțiunea se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 3 ani sau cu amendă de la 350.000 lei la 30.000.000 lei.

b) Infracțiunea de evaziune fiscală prevăzută de art. 10 constă în neîntocmirea, întocmirea incompletă sau necorespunzătoare a documentelor primare ori acceptarea de astfel de documente în scopul împiedicării verificărilor financiar-contabile, dacă fapta a avut drept consecință diminuarea veniturilor sau surselor impozabile.

Constituie infracțiune și punerea în circulație, în orice mod, fără drept sau deținerea în vederea punerii în circulație, fără drept, a documentelor financiare și fiscale.

Infrațiunea se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 5 ani și interzicerea unor drepturi sau cu amendă.

c) Art. 11 din Legea nr. 87/1994 prevede următoarele infracțiuni de evaziune fiscală:

- sustragerea de la plata obligațiilor fiscale prin neînregistrarea unor activități pentru care legea prevede obligația înregistrării sau prin exercitarea de activități neautorizate, în scopul obținerii de venituri;

- sustragerea în întregime sau în parte de la plata obligațiilor fiscale, în scopul obținerii de venituri, prin nedeclararea veniturilor impozabile, ascunderea obiectului ori a sursei impozabile sau taxabile ori prin diminuarea veniturilor ca urmare a unor operațiuni fictive;

- omisiunea, în tot sau în parte, a evidențierii în acte contabile sau în alte documente legale, a operațiunilor comerciale efectuate sau a veniturilor realizate ori înregistrarea de operațiuni sau cheltuieli nereale, în scopul de a nu plăți ori a diminua impozitul, taxa sau contribuția;

- organizarea și conducerea de evidențe contabile duble, alterarea sau distrugerea de acte contabile, memorii ale aparatelor de taxat sau de marcat electronice fiscale sau alte mijloace de stocare a datelor, în scopul diminuării veniturilor sau surselor impozabile;

- emiterea, distribuirea, cumpărarea, completarea ori acceptarea cu știință de documente fiscale false.

Infrațiunea se pedepsește cu închisoare de la 2 la 8 ani și interzicerea unor drepturi.

d) Art. 12 prevede: „Constituie infracțiuni și se pedepsesc cu închisoare de la 3 la 10 ani și interzicerea unor drepturi următoarele fapte:

- a) sustragerea de la plata obligațiilor fiscale prin cesionarea părților sociale deținute într-o societate comercială cu răspundere limitată, efectuată în acest scop;
- b) sustragerea de la efectuarea controlului financiar-fiscal prin declararea fictivă cu privire la sediul unei societăți comerciale, la sediile subunităților sau la sediile punctelor de lucru, precum și la schimbarea acestora fără îndeplinirea condițiilor prevăzute de lege, efectuată în acest scop."

2.3 Infrațiuni prevăzute de Legea nr. 58/1934 asupra cambiei și biletului la ordin

Potrivit acestei legi săvârșește o infracțiune oricine cesionează o creanță derivând din vânzarea de mărfuri față de tras, știind ca în momentul cesiunii nu există, în total sau în parte, creanța cedată.

În acest sens, Normele - cadru nr. 6/1994 privind comerțul făcut de societățile bancare și celelalte societăți de credit, cu cambii și bilete la ordin, pe baza Legii nr. 58/1934 asupra cambiei și biletului la ordin, modificată prin O.G. nr. 11/1993, aprobată și modificată prin Legea nr. 83/1994, prevăd că fapta trăgătorului de a afirma fals, printr-o clauză de cesiune, că este creditorul trasului pentru prețul mărfurilor specificate în factură, afirmație pe baza căreia acesta obține un credit de scont, constituie un fapt penal grav și de aceea Banca Națională a României și societățile bancare vor acționa cu maximă prudență și vor lua măsurile necesare pentru reducerea riscului de săvârșire a unor astfel de fapte de către clienții lor.

Legea permite trăgătorului ca în cambia trasă care nu trebuie să fie prezentată la acceptare precum și în orice altă cambie trasă, în cazul în care nu a fost acceptată, în limitele sumei prevăzute în cambie, să cedeze printr-o clauză inserată în cuprinsul cambiei, creanța sa derivând din vânzarea de mărfuri, pe care o are față de tras.

Sub sancțiunea nulității, clauza trebuie să cuprindă data și numărul facturii referitoare la vânzarea de mărfuri.

Cesiunea nu poate fi făcută de trăgător decât în favoarea unei societăți bancare sau a altei societăți de credit, însă va folosi tuturor giratarilor succesivi.

În cazul unei cambii, emisă la ordinul trăgătorului însuși, clauza de cesiune poate fi inserată în primul gir.

Față de terți, cesiunea va produce efecte numai prin notificarea făcută trasului.

Această infracțiune se pedepsește cu amendă și închisoare până la 6 luni, afară de cazul când faptul constituie un delict sancționat cu o pedeapsă mai mare, în care caz se va aplica această pedeapsă.